PRES-SERVIS
NOVINSKO-IZDAVACKO PREDUZECE SAVEZA NOVINARA JUGOSLAVIJE
PRESS PUBLISHING ENTERPRISE OF THE FEDERATION OF YUGOSLAV JOURNALISTS
BEOGRAD — Knez Mihajlova 2/X — Pošt. fah 842
Tel. 621-578
Ček. račun 101-11/1-804
Current Account with Yugoslav National Bank
SLUŽBA DOKUMENTACIJE
CLIPPING SERVICE
Isečak iz lista
Newspaper cutting
MLADI BORAC - Skoplje
14. XII. 1967

Разговор со Никола Мартиноски, добитник на годинашнава награда АВНОЈ

Од дуќанот »Виранли« до највисоки ликовни домети

■ МЕЃУ ОВОГОДИШНИТЕ ДОБИТНИЦИ НА НАГРАДАТА АВНОЈ СЕ НАОЃА И МАКЕДОНСКИОТ СЛИКАР НИКОЛА МАРТИНОСКИ. ПО ТОЈ ПОВОД ГО ЗАМОЛИВМЕ АКАДЕМИКОТ МАРТИНОСКИ ЗА ЧИТАТЕЛИТЕ НА „МЛАД БОРЕЦ" ДА ОДГОВОРИ НА НЕКОЛКУ ПРАШАЊА:

■ Како сте почнале во ликовната уметност?

— Започнав како дете, во основното училиште. Тоа е времето кога се појавува дарба. Тие денови се полни со детска фантазија толку шарена во бои, детски цртежи... Тие млади кои во себе го носат тоа чувство е средено, тоа е дел на нивниот живот, типично детско кое тежи да се илустрира по пат на детското чувство. Јас бев еден од нив кој мина по тој пат. Во 1915 година во училиштето немав на што да се огледам, зафатам, освен на таа детска фантазија.

Во тоа време со часови седев пред дуќанот „Виранли" — така го викаа дуќанот на чичко Димитрие Андонов — Зографот — и гледав како прави икони сѐ дури еден ден не влегов внатре, кај него и побарав да ме прими како чирак. Во неговиот дуќан останав околу една година. Тука ги научив принципите околу препарацијата на штицата, иконографските шаблони за цртање на штицата и друго. Потоа останувaше само уште една работа: да се убедат родителите за да ми дозволат да учам сликарство. По смртта на татко ми, мајка ми и другите од куќата решија да ми ја исполнат желбата. И бидејќи во Белград училиштето не беше најпогодно, а имав родбинска врска која ми ја создаде можноста за учење во Романија, бев испратен во Букурешт. Го завршив уметничкото училиште и специјализацијата на Академијата каде што вкупно минав седум години. На дипломскиот испит од сите кандидати јас ја добив првата награда. Тоа беше во 1927 година.

Со препорака од тамошните професори отидов во Париз. Таму се запознав со покојниот Лазар Личеноски со кого заедно работевме шест месеци во академијата Гранд Шомиер. Потоа се разделивме и јас минав уште двеипол години во академијата Рансон.

Уште во Букурешт се здобив со едно перфектуирано занаетчиско знаење без кое не може да се развие никој правец во ликовниот живот. Во Париз ова предзнаење ми послужи како мерило за натамошното учење на слекарството каде што се развива едно чувство за естетика, за сликарска убавина, убавина која станува симбол со кој човекот се оплеменува..., на стекнувањето на еден стил својствен на гледање на целиот свој живот низ призмата на една сликарска документација која ја остава човекот — сликар.

Париз дава и друга можност: учење сликарот да гледа низ едно локално чувство, низ призмата на своето поднебје. Таму се учи сѐ: педагозите ни покажуваа сѐ она што чини и не чини во сликите и дури нѐ доведуваа во контакт преку делата од големите музеи со целиот свет. Ги споредуваа со нашите слики, зборуваа и за начинот на искажувањето на синтезите и уште многу нешта. Таквото предавање автоматски дава сезнание за создавање, творење.

■ На патот на Вашето формирање во уметноста, кој автор или правец извршиле најголемо внимание на Вас?

— Постојат влијанија од други, се разбира. Најпрво човек доаѓа до сознание кое после го предава на друг. Јас тогаш бев под влијание на неколку француски сликари и еден Италијан, Модилијани, кој по мое мислење беше најблизок до нашата фреска. Тоа влијание кај мене беше задржано дотогаш додека не дојдов до заклучок дека треба да се избегне и тоа.

По враќањето дома мене ми помогна и средината. Бидејќи овде не најдов ништо — морав да одам по патот по кој ќе пронајдам љубители сликарството, а наедно со тоа и мали колекционери.

Од правците на мене имаше влијание експресионизмот што значи не бегање од природата, туку таа се зема како мотив, сликарот да ја преработи неа низ свое чувство, низ своја култура. Го прифатив овој правец и денеска останав во неговите рамки, бидејќи сметам дека е најблизок до мене, до човековиот живот, до нашите фрески, а најмногу до моите чувства.

■ Што ве импресионира во современата ликовна уметност, посебно во нашата?

— Најмногу ме импресионира брзината на развојот, на здравите трагови што ги остава за идните генерации. Исто така и синтезите, сензации кои ги доживува самиот сликар и човек и во кои има голема вистина, а и многупати полно незнаење кои повремено се елиминираат. Тоа може да биде во зависност на дејствувањето — позитивно или негативно без оглед на правецот.

Инаку, јас не сум за да се елиминира современото — здравото нефигуративно — напротив: бидејќи нејзините претставници се мајстори особено во големите центри во кои се работи долго време и се постига нешто, зашто никогаш не одлучува правецот, ниту мотивот, туку одлучува квалитетот, личното залагање го создава правецот.

Во нефигуративната уметност има многу големи работи. Ние сме средина уште недоволно развиена во споредба со тие големи центри во други земји. Таму низ работата се развива чувството за осет на друг живот, кој одговара на тоа, нефигуративно А и интелектот и окото навикнува и го бара тоа ново.

Нашите прилики овде ми се чини дека се на добри патишта. Од ослободувањето до денес ние создадовме не само стотици сликари туку и доследно ја репрезентираме нашата земја и добиваме видни награди. Тоа е, се разбира, на европско ниво, а самото по себе значи и на светско. Затоа сето наше постигање може да се рече дека е огромен напредок во овој дел од сликарството. Радосно е што имаме здрава младина која не е составена од неколкумина сликари, туку од една цела плеада која денес зборува низ националниот јазик на сликарството. Во тоа е и нејзината големина.

■ Како ја примивте, интимно, наградата АВНОЈ?

Наградата што ми е доделена не е само моја заслуга. Низ неа ја гледам целата наша нација. Така ја гледам наградата која мене ми е доделена како на еден од постарите сликари.

Не се сомневам дека иднината ќе донесе уште вакви награди, зашто младата генерација и јас сум ја воспитувал и знам какви се и колкави се нејзините способности.

Уште едно што ме радува е тоа дека сѐ уште имам сила и желба за работа. Така сакам да продолжат и другите млади, нека го постигнат и тие она што ние го постигнавме. Ако работат, во што и верувам, работата сигурно ќе даде плод.

К. СМИЧЕСКИ

★ *Никола Мартиноски: КОЛОНА РАНЕТИ, темпера 1955*